

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 1 april – 10:30 uur d.d. 2 april

5.1.2e

Directie Communicatie VWS | Input voor de interdepartementale omgevingsanalyse

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Nederlanders die met een besmetting op de IC liggen Zorgpersoneel in 'de frontlinie' 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Belangenpartijen Genezen patiënten 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek dat zich (o.a. op sociale media) zorgen maakt Politici

Samenvatting

- Het RIVM zou een dubbele boodschap afgeven: 'Met de besmettingen lijkt het de goede kant op te gaan, maar het mogelijke tekort op IC's lijkt alarmerend' (opening NOS 8-uurjournaal).
- Er wordt vaker gesproken over een 'zwart scenario' op de IC, onder meer in het debat gisteren.
- Opvallend veel waarschuwingen en oproepen van belangenpartijen in de zorg, met wederom de roep om de kwaliteit en continuïteit van de reguliere zorg te bewaken.
- NU'91 meldt dat zorgverleners zich onveilig voelen door het tekort aan beschermingsmateriaal, waar nog steeds sprake van zou zijn.
- De LOC heeft de minister in een brandbrief gevraagd creatiever om te gaan met het bezoekverbod. De cliëntenraden doen een beroep op het kabinet om meer maatwerk mogelijk te maken en het generieke bezoekverbod te versoepelen.
- Nieuw is de aandacht voor een mogelijke 'golf' aan revalidatiepatiënten. Volgens de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen zou er goed gekeken moeten worden naar de capaciteit met betrekking tot revalidatie van patiënten die van de IC afkomen. Dit zou VWS moeten oppakken.
- In het professionele voetbal zijn clubs kritisch over het besluit van de KNVB om de competitie in de zomer uit te spelen. Op de voorpagina kopt De Telegraaf in chocoladeletters: 'Ajax: Stop eredivisie! Waarom gaat het niet over de volksgezondheid?'

Karakterisering berichtgeving

- Op een krant na (Trouw), focust elke voorpagina vanochtend op de corona-uitbraak en haar gevolgen. Al zijn de thema's vandaag zeer divers.
- Het RIVM schetst een tweeledig beeld: 'Met de besmettingen lijkt het de goede kant op te gaan, maar het mogelijke tekort op IC's klinkt alarmerend' (Opening NOS 8-uurjournaal)
- De Telegraaf en Trouw plaatsen een stuk over hoe het dragen van mondkapjes in landen als Tsjechië en Oostenrijk normaal is, terwijl het RIVM het dragen afraadt en spreekt van schijnveiligheid.
- Er is nog altijd veel aandacht voor de ervaringen van zorgpersoneel in 'de frontlinie'. Verschillende media geven hen een podium, zoals bijvoorbeeld het populaire programma Frontberichten.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtoffers

- Er is bij kinderen onder de 19 jaar 148 keer in ons land een corona-besmetting geconstateerd. Daarvan zijn er 37 in het ziekenhuis opgenomen (geweest). Van die 36 waren er 23 tussen de 0-4 jaar.
- Kinderarts Jan Peter Rake van UMCG en KinderThuisZorg laat weten dat tieners vatbaarder zijn voor het virus dan jonge kinderen. Van de 148 keer dat het virus is geconstateerd onder de 19 jaar zouden 37 zijn opgenomen in het ziekenhuis. Velen tussen de 0-4 jaar, die voor de zekerheid zijn opgenomen en ter observatie. Bij de meeste kinderen zou er korte tijd sprake zijn van klachten en zijn ze daarna beter, echter zijn er ook tieners met een ernstig beloop. "Juist ook bij verder kerngezonde kinderen; er zijn 9 tieners opgenomen (geweest). Er is reden tot ongerustheid als je kind kortademig is, blijft braken of suf wordt." De cijfers zouden volgens Rake laten zien dat je als ouder niet ongerust hoeft te zijn in vergelijking met ziekenhuisbezoeken door andere oorzaken.

Identiteiten

- Ook op Sint-Eustatius zijn inmiddels de eerste besmettingen vastgesteld.
- De 1-jarige Medina uit Oegstgeest die werd opgenomen in het ziekenhuis, is weer hersteld. Na tien dagen mocht ze deze morgen het Alrijne-ziekenhuis in Leiderdorp weer verlaten.

- 12-jarige Rachel uit Gent is de jongste coronadode in Europa.
- In de Amerikaanse staat Connecticut is een baby van zes weken oud overleden aan het coronavirus.

Scenario's

- WHO-voorzitter Tedros verwacht dat het aantal besmettingen wereldwijd de komende dagen tot boven een miljoen zal stijgen en het aantal doden tot meer dan 50.000.
- CBS, NVIC en andere deskundigen stellen dat de gemiddelde levensverwachting in Nederland voor in elk geval dit jaar naar beneden zal worden bijgesteld als gevolg van de hogere sterfte door het virus.
- Als er in de nabije toekomst meer dan 1900 coronapatiënten in Nederland tegelijk een bed op de intensive care nodig hebben, is een daling van de kwaliteit van zorg onvermijdelijk. Dat legde Diederik Gommers, voorzitter van de Nederlandse Vereniging Intensive Care, woensdag uit in de Tweede Kamer.
- Volgens Arend Arends, geriater en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, zal het aandeel patiënten op de IC met een besmetting tussen de 70 en 80 jaar oud zal afnemen omdat voor een deel van deze groep, de allerkwetsbaarsten, de IC niet de beste behandelplek is.
- Omdat er op dit moment veel coronapatiënten op de IC liggen, is de verwachting dat er straks een hoop mensen tegelijk moeten revalideren.
- Er sterven relatief weinig coronapatiënten op de IC. Volgens de laatste cijfers gaat het om 1 op de 6 sterfgevallen. Van alle patiënten die tot nu toe op een IC zijn opgenomen, is iets meer dan 10 procent overleden. Dat percentage zal vermoedelijk oplopen, zegt hoogleraar intensive care Peter van der Voort (UMCG). 'Van IC-patiënten met een ernstige infectie overlijdt 30 à 40 procent, ik denk dat we daarop uit zullen komen. Maar dat weten we pas over een paar maanden.'
- Ludwig Castelijns, directeur van medicijnroothandel Mosadex, verwacht dat Nederland nog jarenlang met medicijntekorten zal kampen als gevolg van de crisis omdat de productie in China en India stopt.

Informatiebehoefte

Vragen

- Gisteren zijn 1300 berichten via de social kanalen van minister De Jonge verwerkt, vanochtend stonden er weer 750. Veelgestelde vragen zijn: Kan het Slotervaart (of ander gesloten ziekenhuis) niet ingezet worden? Kunnen we de capaciteit van de Duitse IC gebruiken?
- Gisteren zijn 913 berichten behandeld via de social kanalen van VWS. Specieke vragen gingen over extra beschermingsmiddelen, grootschalige evenementen, de maatregelen voor de mondzorg, of mensen immuun zijn met een griep prik en of er al medicijnen beschikbaar zijn.

Druk op visiteverbod

- LOC meldt dat onder zijn leden de vraag steeds luider is: is het erger om een paar maanden langer te leven in eenzaamheid of mogelijk korter leven maar wel met een risico op besmetting. Aanvankelijk had de koepel begrip voor het bezoekverbod, maar zegt zich nu af te vragen of de kwaliteit van leven door de verlening van deze maatregel niet te zeer onder druk komt te staan. "Wij denken dat de weegschaal tussen veiligheid en menselijk de verkeerde kans is opgeslagen."

Revalideren

- Marika van der Schaaf, onderzoeker revalidatiegeneeskunde en verbonden aan het AMC in Amsterdam, verwacht een golf aan mensen die zowel fysiek als mentaal moeten herstellen. De kans op een PTSS, angst en depressie wordt groot geacht. De Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen sluit zich aan bij de uitspraak over de golf die wordt verwacht.
- Artsen van revalidatiecentrum De Hoogstraat in Utrecht hebben als eerste in Nederland een revalidatieprogramma ontwikkeld voor corona-patiënten.

Beschermingsmiddelen

- NU'91, de beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden, zegt dat er in de zorg nog steeds te weinig beschermende middelen zijn.
- Na klachten van diverse Europese landen gaat China beter toezien op de export van coronatests. Fabrikanten van de tests moeten vanaf nu beschikken over een certificaat van de overheid. Op deze manier wil Beijing voorkomen dat ondeugdelijk materiaal aan het buitenland wordt verkocht.
- Het Rode Kruis heeft in de afgelopen anderhalve week 4,7 miljoen beschermingsmiddelen en hulpmiddelen voor de zorg gekregen.
- Ziekenhuizen, bedrijven en de TU Delft ontwikkelen sinds anderhalve week nieuwe gezichtsbeschermers voor artsen, gemaakt van snorkelmaskers. Anesthesisten zijn enthousiast.

Medicijnen

- NRC noemt medicijnen het 'volgende struikelblok. Ziekenhuizen gaan sneller dan normaal door hun voorraden heen en farmaceuten kunnen het lastig bijbenen.
- Het probleem gaat onder meer over narcosemiddelen als propofol. De medicijnen midazolam en rocuronium (een alternatief voor propofol) kunnen ook door sommige ziekenhuisapotheken worden gemaakt. Het Martini Ziekenhuis in Groningen bijvoorbeeld verdubbelde de productie van zulke medicijnen. Maar ziekenhuisapotheken kunnen samen nooit genoeg bereiden om aan de hele Nederlandse vraag te voldoen. Bovendien worden de grondstoffen die voor deze medicijnen nodig zijn niet in Nederland gemaakt. Die komen met name uit Aziatische landen.
- Dreigende tekorten van 'intensiverecaredicijnen' zijn niet alleen een Europees probleem, ook de Verenigde Staten worstelen ermee.

Optuigen van zorgcentra

- Door het hele land worden speciale zorgcentra en palliatieve zorgcentra opgezet om de toestroom van patiënten aan te kunnen.
- Het Jeroen Bosch ziekenhuis opende deze week de eerste twee coronazorgcentra. Samen met huisartsen en organisaties voor ouderenzorg wil het ziekenhuis coronapatiënten zo veel mogelijk in een huiselijke omgeving opvangen, mét hun dierbare erbij. Een radicaal andere benadering, zegt ziekenhuisdirecteur Piet-Hein Buiting.

Continuïteit van de reguliere zorg

- Uit een inventarisatie van de NVVC blijkt dat op de eerstehulpafdelingen 50% minder patiënten komen met klachten als pijn op de borst en acute benauwdheid. Het betreft duizenden patiënten met een zogenoemd 'dreigend hartinfarct' die hoog risico lopen.
- Brancheorganisatie ActiZ liet weten dat de thuiszorg het zeer druk heeft doordat steeds meer ouderen met corona thuis worden verzorgd. Ramen lappen en ander niet-essentieel werk is er nu sowieso niet bij.
- De wijkverpleging is sinds de uitbraak van het coronavirus versoberd. Eén op de zes huisbezoeken is al geschrapt.
- Naar aanleiding van de vele specifieke vragen die er bestaan bij kankerpatiënten, organiseert de Nederlandse Vereniging voor Medische Oncologie (NVMO) de beroepsvereniging voor kanker behandelaars in Nederland het live webinar Corona en Kanker op donderdag 2 april van 20:00 - 21:00 uur.

Sport

- De KNVB heeft vooralsnog de intentie de competities in het betaald voetbal uit te spelen na 30 juni. De Europese voetbalbond UEFA dringt er volgens de Nederlandse voetbalbond "sterk op aan om het seizoen uit te spelen". ADO Den Haag, Fortuna Sittard en PEC Zwolle en Ajax uiten zich tegen het plan van de UEFA om de competitie in de zomermaanden uit te spelen. Ajax vindt dat in deze crisis een streep onder het seizoen moet worden gezet. Als het aan de aanvoerders van de eredivisie ligt, dan stopt de competitie per direct. Zij vinden het risico op besmetting te groot en zijn voorlopig absoluut niet van plan om weer te gaan voetballen.
- De coronacrisis heeft, voor zover sportkoepel NOC*NSF weet, nog niet geleid tot failliete bonden of sportclubs. "Maar die angst is wel groot nu ze druk rekensommen aan het maken zijn over hun toekomstige inkomsten", zegt een woordvoerder.

Onderzoek

- Els Broens, hoofd van het Veterinair Microbiologisch Diagnostisch Centrum (VMDC) van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht, zegt dat er indicaties dat met name katten gevoelig zijn voor het coronavirus en dit kunnen overdragen op soortgenoten.
- Kentucky BioProcessing (KBP), een biotech-dochter van tabakconcern British American Tobacco (BAT), onderzoekt of het de technologie om tabakplanten sneller te laten groeien, kan inzetten om een vaccin tegen het nieuwe coronavirus te maken.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg mijden door 'corona-angst'

- Hoofdinspecteur Ronnie van Diemen van de Inspectie voor de Gezondheidszorg zei woensdag in de Tweede Kamer dat mensen uit angst zorg mijden. 'Dat horen we van de huisartsen.'
- NVVC-directeur Wia Timmerman stelt dat de afname van 50% van het aantal patiënten met acute hartklachten op de SEH deels komt door angst om besmet te raken in het ziekenhuis ('corona-angst'). Ook patiënten waarvan de cardioloog het nodig acht dat ze het naar het ziekenhuis komen, bellen af. Naast angst zou er ook sprake zijn van bescheidenheid; het gevoel dat het al druk is in het ziekenhuis en ze niet

tot last willen zijn. De NVVC en de Hartstichting vinden dit onterecht en roepen iedereen met acute hartklachten op vooral wél naar het ziekenhuis te komen.

Waarschuwingen & oproepen

- Het NHG, de NIV, de NVKG, de Vereniging van FMS adviseert in een [leidraad](#) aan artsen dat zij "zeer terughoudend" zijn met het opnemen van zeer kwetsbare ouderen met een coronabesmetting in het ziekenhuis. In alle gevallen moet wel eerst met de patiënt het gesprek worden aangegaan. Het gaat dan om mensen die niet meer in staat zijn om voor zichzelf te zorgen.
- De LOC heeft de minister in een brandbrief gevraagd creatiever om te gaan met het bezoekverbod. De cliëntenraden doen een beroep op het kabinet om meer maatwerk mogelijk te maken en het generieke bezoekverbod te versoepelen. En in plaats daarvan moeten bestuurders, cliëntenraden en de personeelsvertegenwoordiging samen kunnen beslissen over een bezoekregeling per huis en zelfs per situatie. "Zij kunnen heel goed een integrale afweging maken tussen veiligheid van bewoners en medewerkers enerzijds en een menswaardig leven voor bewoners en naasten anderzijds. Daarmee blijft het mogelijk een bezoekverbod te houden waar dat echt niet anders kan, maar vooral ook een versoepeling waar dat mogelijk is", aldus Laterveer.
- Patiëntenfederatie Nederland, KBO-PCOB, Alzheimer Nederland, Ieder(in) en MantelzorgNL willen dat 'alles op alles' wordt gezet om iedereen zo veel mogelijk zorg te blijven geven. Ze pleiten ervoor om gebruikers van wijkverpleging minimaal één contactmoment per week te laten behouden. De organisaties wijzen erop dat veel zorg niet digitaal op afstand kan worden verleend. Zowel zorgverleners als mantelzorgers en vrijwilligers moeten worden voorzien van beschermingsmiddelen, vinden de organisaties.
- Volgens de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen zou er goed gekeken moeten worden naar de capaciteit m.b.t. revalidatie van patiënten die van de IC afkomen. Je zou niet vroeg genoeg plannen kunnen maken. Volgens de vereniging zou VWS dit moeten oppakken. Daarbij moet gedacht worden aan het bouwen van voorzieningen speciaal voor coronapatiënten.
- Volgens ActiZ "is het van belang om het aantal bewegingen en contactmomenten van thuiszorgmedewerkers die zieke ouderen verzorgen, zoveel mogelijk te beperken om de kans op besmetting en de verdere verspreiding van het virus te verminderen."
- Cardiologen waarschuwen dat het mijden van het ziekenhuis, en dan met name de SEH's, vanwege 'corona-angst' vele levens kan kosten.
- De NVVC en de Hartstichting roepen mensen acute hartproblemen op om vooral wél naar het ziekenhuis te komen.
- Volgens IJG-hoofdinspecteur Ronnie van Diemen is het voor de komende tijd belangrijk dat er een betere balans komt in de strijd tegen corona enerzijds en de rest van de zorg anderzijds. 'We moeten naar het geheel blijven kijken. Uitstel mag niet tot afstel leiden.'

Naleven van de maatregelen

- Politiek commentator Tom-Jan Meeus schrijft dat de eerste momenten van ongeduld worden ervaren.
- NRC schrijft: "Op de nuchterheid waarmee aanvankelijk op het virus werd gereageerd, volgde een fase van strengheid, waarin burgers zichzelf en elkaar scherp hielden. Met als mogelijke einddatum: 6 april. Maar nu premier Rutte deze week aankondigde dat de maatregelen verlengd worden tot 28 april en misschien nóg later, begint het volgende stadium: dat van berusting, meligheid en het gevaarlijkste: chagrijn."

Betekenisgeving

- De WHO zegt zich ernstige zorgen te maken over de snelheid waarmee het coronavirus zich over de aarde verspreidt.

Peilingen

- EenVandaag meldt op basis van hun opiniepanel dat 1 op de 5 75-plussers bang is dat zij geen bed zal krijgen op de intensive care als het erop aankomt. Bij mensen met een kwetsbare gezondheid gaat het om 1 op de 4 mensen die hiervoor vreest. Jonge mensen zouden zich vrijwel geen zorgen maken om zichzelf, namelijk maar 2%. 56% van hen maakt zich wel zorgen over hun naasten. De meerderheid (60%) zegt verder het een goede zaak te vinden dat huisartsen oudere en kwetsbare patiënten benaderen alvorens zij ziek worden. Binnen de groep met een kwetsbare gezondheid spreekt 57% van een goede zaak. 27% vindt het niet kunnen. Of kans op herstel een goed criterium is voor op de intensive care, daar sluit 67% zich bij aan. Ook is mensen gevraagd of zij als kwetsbare patiënt bereid zijn om hun positie op de IC op te geven. Nee, zegt 38%. 33% weet het niet, en 29% zou dit wel doen.

- NU'91 meldt dat zorgverleners zich onveilig voelen door het tekort aan beschermingsmateriaal, waar nog steeds sprake van zou zijn. Uit een enquête waaraan 6500 verpleegkundigen en verzorgenden hebben deelgenomen, blijkt dat 92% een tekort bevestigt of er een verwacht. Het zou gaan om mondkapjes, schorten, spatbrillen en desinfecterende middelen. Het probleem zou het grootst zijn in de thuiszorg en verpleeghuissector (wel wordt gemeld dat de respondenten veelal hiervandaan kwamen). Ook zouden zorgen van professionals die worden geuit naar werkgevers niet altijd serieus worden genomen.

Zorgen om reguliere zorg

- Artsen maken zich grote zorgen om de terugloop in patiënten de afgelopen weken: het betreft duizenden patiënten met een zogenoemd 'dreigend hartinfarct' die hoog risico lopen.
- Er zijn onder specialisten grote zorgen over de gevolgen voor de rest van de gezondheidszorg, enerzijds door het mijden van zorg, anderzijds door uitgestelde behandelingen van levensbedreigende ziekten als kanker.
- Onder mensen die zijn aangewezen op de wijkverpleging is groeiende onrust over het verminderen van de zorg als gevolg van de corona-uitbraak. De belangenpartijen stellen dat 'goede communicatie en informatieoverdracht over de benodigde zorg ontbreken'.

Draaiboek-pandemie

- Telegraaf-journalist Inge Lengton schrijft tijdens het debat op Twitter dat in de Kamer 'de schrik er goed in zit' na het zien van een 'Pandemie-draaiboek'.
- Diederik Gommers, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care, benadrukt dat ook mensen met een handicap behandeld kunnen worden op de intensive care. In het draaiboek pandemie staat dat patiënten die blijvend vrijwel volledig afhankelijk zijn van zorg, niet in aanmerking komen. Volgens Gommers gaat dit over ouderen die steeds zieker worden. De afhankelijkheid van zorg is volgens het protocol een van de aanwijzingen dat de patiënt de beademing niet aan kan.
- Volgens Arend Arends, geriater en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, is de leidraad niet bedoeld om de druk op de IC-afdelingen te verlichten. Wel erkent hij dat het een bijkomend effect van het advies is dat er nu minder ouderen naar de IC's zullen gaan.

Aanpak van de corona-uitbraak in Nederland

- Een groep onderzoekers van de universiteit van Oxford concludeert op basis van wiskundige modelberekeningen dat een speciale app beter werkt om het coronavirus aan te pakken dan met onze huidige manier van contactonderzoek, die zou te traag zijn. Wel schrijven de onderzoekers erbij dat zo'n app ethische vragen oproept.
- Volgens Marion Koopmans, hoogleraar virologie aan het Erasmus MC, kan een app een nuttig instrument zijn in de volgende fase van het uitdoven van de pandemie.

Testen

- Een veel gehoorde optie, zegt Marion Koopmans, hoogleraar virologie aan het Erasmus MC, is het op grote schaal testen van mensen op aanwezigheid van het virus. "Maar dat kun je niet herhaaldelijk doen bij je hele bevolking." GGD's en huisartsenposten zouden acuut overbelast raken.
- Hans Buijning van Zorgthuis.nl hoopt dat de overheid het ruimere testbeleid nu snel doorvoert. "Als we weten welke zorgmedewerkers al corona hebben gehad, kunnen zij zonder bescherming werken."
- Experts klagen over het bejubelen van veel testen. 'Blind roepen om iedereen maar te testen, dat kan leiden tot schijnveiligheid. Maar pas op. Bij dat testen-testen-testen hoort wel een bijsluiter, waarschuwen diverse kenners. Zeker als ook gewone burgers zich willen laten testen. "Natuurlijk is het belangrijk dat de testcapaciteit omhoog gaat", zegt Internist-infectioloog Kees Brinkman. "Alleen is het zeer onverstandig als we die test zomaar in het wilde weg gaan aanbieden aan iedereen met verkoudheidsklachten. 'Wat me dwarszit, is de totale versimpeling van een complex vraagstuk", zegt hoogleraar virologie Marion Koopmans (Erasmus MC). "Natuurlijk hebben we testen nodig, er is niemand die dat bestrijdt. Maar testen moet wel een doel hebben. En nu wordt het een soort commercieel iets: u vraagt, wij draaien."
- Oud-chirurg Jan Sluimers vindt het onbegrijpelijk dat het Bronovo-ziekenhuis niet is opgetuigd voor de opvang van coronapatiënten. "Ik heb mijn contactpersonen binnen het ministerie van Volksgezondheid benaderd hierover. Het enige dat ik terugkrijg is: we nemen het mee. Maar dit virus heeft geen boodschap aan overleg. Iedere dag telt."

Over de behandeling van corona

- Nu het aantal sterfgevallen onder coronapatiënten oploopt, dringt de vraag zich op hoeveel zij te winnen hebben bij een IC-behandeling, zo schrijft de Volkskrant.

- “We richten ons in Nederland erg op die ene hulpbron: extra zuurstof en beademen”, zegt ziekenhuisdirecteur Piet-Hein Buiting. “Maar daarmee stellen we andere hulpbronnen buiten werking. Steun van je partner, een fijne omgeving, je eigen bed, je eigen eten, je eigen muziek luisteren. Dat is allemaal weg in het ziekenhuis, het enige dat we geven is zuurstof. Wij denken dat voor veel patiënten de kansen op genezing groter zijn als ze niet in het ziekenhuis komen.” Bewijzen kan hij dat niet. “Daar is in deze crisis geen tijd voor. Het is wel bekend dat een multidisciplinaire benadering waarin ook de naasten worden betrokken een beter verloop oplevert bij bijvoorbeeld ALS (Amyotrofische Laterale Sclerose).”

Beoordeling van overheidscommunicatie

- In hoofdredactioneel commentaar schrijft De Telegraaf: “Het kabinet krijgt nogal wat kritiek omdat de communicatie over de coronamaatregelen krakkemikkig is. Adviezen van de premier en zijn ministers waren soms in tegenspraak met elkaar of niet uitvoerbaar. Dat is pijnlijk omdat de 17 miljoen inwoners van Nederland van goede wil zijn. Goed uitgelegde richtlijnen worden keurig opgevolgd. Na een paar weken communicatie over corona mag toch worden verwacht dat het kabinet heeft geleerd van die kritiek. Dat valt tegen. Opnieuw is bij de verlenging van de maatregelen tot eind april onduidelijkheid.”
- In een hoofdredactioneel commentaar noemt NRC het beroep op solidariteit en eigen verantwoordelijkheid ‘verstandig’.